

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECZEN, KOLLÉGIUM

Ide kell küldeni a lap szelvémi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár
egész évre 10 arany korona
félévre . . . 5 arany korona
Egyes szám ára 25 arany fillér

Mit beszél nekünk a dollár uralma!?

Két érdekes leírást olvastam nem régen egyik fővárosi lap hasábjain.

Az egyik leírás remekül foglalkozott a párisi élet éjszakájával. Egyik odakint tartózkodó újságírónk nagyszerűen ecsetelte itt a párisi éjszaka képét, eseményeit. Érdekes megfigyeléssel írta le, hogy hogyan mulatnak az emberek éjszaka a franciák fővárosában. Remekül mutatta be, hogy miként dőzsölnek ott éjnek idején a gazdagok, az előkelő emberek. S aztán azt, hogy mint mulatnak ott a szegények.

Bizonyos szédületes orgiákat ecsetelt itt a toll, emlékeztetve az ótestamentomi Sodomára.

A másik leírás Newyork éjjeli életével foglalkozott. Le volt írva szépen, ügyesen, hogy a felhőkarcolók hazájában mily szokatlanul egyszerű az éjjeli élet. S érdekesen emelte itt ki, akaratlanul a „világi” újságíró, hogy a vérbeli angolt inkább a vallás, az istentisztelet érdekli még estének, éjnek idején is. Különben is — jegyezte meg az újságíró — Amerikában szesztilalom van, tehát holmi nagyobb orgiákról Newyorkban szó sem lehet éjszakanak idején. Kivéve természetesen egyik-másik külváros tájékát, ahol a spanyolok, portugallok stb. keveset törődnek a szesz-tilalom törvényével.

Amikor ezt a két érdekes cikket elolvastam, hirtelen az jutott eszembe, hogy ilyen őszinte leírások, híradások mellett, könnyű megérteni azt a problémát, hogy miért esik a frank és miért „legénykedik” a dollár?

Túl a tengeren, amint a tények igazolják, az angol nép takarékoskodik, imádkozik és dolgozik. Nálunk ellenben, az öreg Európában, még a műveltségéről híres franca nemzet is, dőzsöl, mulat, akárcsak egy középkori várúr, avagy egy-egy ósdi gondolkodású török basa. Röviden szólva, Párisban „lumpolnak”, Newyorkban ellenben dolgoznak.

Ez itt a tiszta igazság. S ha egy kis kedve volna hozzá a embernek, gyönyörűen bebizonyíthatná azt, hogy ha ez az állapot sokáig fog tartani, akkor az Egyesült-Államok elnöksége egy szép napon mindenféle mozgósítás s háború nélkül, tisztán „dollár értékben” magáévá teheti, megvásárolhatja az egész Európát, az Ural-Altáji hegyektől a Gibraltári szorosig.

Engem azonban, mint egyszerű magyar embert, különösen pedig mint magyar református papot, egészen más szempontból érdekel ez a probléma. Európa elszegényedéséről, elpusztulásáról csak hadd írjon, hadd beszéljen Oswald Spengler, a nagy német nemzetnek ezen hivatásos prófétája.

Engem ennél a hatalmas eszmekörnél inkább érdekel az az egyszerű téma, hogy mi lesz a mi szegény magyar hazánkkal?!

Nem kell ahoz ma már semmiféle önhitiség, semmiféle farizeushoz illő kevélység, hogy ki-mondjuk nyíltan, hogy a magyar nemzetnek a protestantizmus az igazi kovásza. Ha mi elsorvadunk, elsorvad ez a nemzet is. Ha mi megerősödünk, megerősödik, talpraáll ez a nemzet is.

De hogyan erősödünk meg? — ez itt a kérdés. Azon az úton, azon a vágányon, amelyen az utóbbi fél századon át haladt a magyar kálvinizmus, kevés kilátásunk van a megerősödére.

Óh mert hiába szeretünk mi hivalkodni a nagy liberalizmussal, az igazi tényállás az, hogy az egyházfegyelem régi hatalmának felújítása nélkül, csak tengődés, lassú sorvadás lesz a mi sorunk továbbra is. Mert fájdalom, mi magyar reformátusok valójában úgy jártunk, mint a gyermekeiket túlon-túl, a rajongásig szerető, becézgető szülék. Mi magunk s szegény néhai b. e. atyáink, elődeink, minden, de minden szeretettel körülrajongtuk a népet, a nagy tömeget. Adtunk jogot rogyásig, amennyit csak lehetett Elnézők voltunk a kis és nagy bűnökkel szemben egyaránt. Ellenben önmagunkat, szegény s egyszerű protestáns szellemi munkásokat, biblikus nyelven szólva: prófétákat, papokat, tanárokat, tanítókat, súlyosabbnál-súlyosabb fegyelmi paragrafusokkal bástyáztuk körül. Úgy hogy a huszadik század kezdő évtizedeiben már odáig jutottunk, hogy az eklézsiában ama szent ideálokért, a hitért és a tiszta erkölcsért alig dolgozik valaki, mint a pap, a tanító s néhány lelkes tanár. S itt-ott néhány kiváló világi ember, akiket igazán csak az Úr csodálatos kegyelme állított soraink közé.

Ha mi még néhány évtizedig így haladunk előre, akkor nemsokára odajutunk, hogy igazsága lesz szegény elődömnök, boldogult édes atyámnak, aki a régi egyszerű papok szokása szerint naplót vezetett s ilyen formán emlékeztet meg néhai b. e. Erzsébet királyné temetéséről: „Szép, verőfényes őszi nap. Gyászszerartást tartottunk Erzsébet királyné temetése alkalmából, akit valami ostoba,

örült gonoszlevő meggyilkolt. A templomban nagyon kevesen jelentek meg. Imre fiam Debrecenben papnak készül. Lehet, hogy mire felnő, akkor már külön napidíjat kell adni annak, aki templomba jár".

Hála Istennek, még idáig nem jutottunk. Tény azonban az, hogy az egyházfegyelem teljes megszüntetése óta, nemcsak a templomok közönsége fogyatkozott meg a legtöbb helyen, hanem egyáltalán — mutatja az örökké ostromolt államsegély problémájának tengeri kígyója is — megcsappant a hívek áldozatkészsége is.

Amerikában szesztilalom van. Ismétlem újból! Vajjon mit jelent ez a tény? Vajjon nem jut-e eszünkbe erről az amerikai intézkedésről az a történeti mesének látszó, diákkori kolloquiumokra emlékeztető s ilyenforma szavakból álló epizód: Élt egyszer Genf városában egy pap, akinek a neve Kálvin János volt, aki ott megszüntette a kiesapongásokat, dáridókat, orgiákat . . .

Az igazság mindig igazság marad. Boldogult Zsindely István, a sárospataki kollégium régi, jó hírű mathesis professzora azt mondta, hogy a „kétszer-kettő” a siron túl is négy.

Azzal mentegetődni, előhozakodni, hogy a huszadik század szelleme, hogy a modernizmus nem engedi meg az egyházfegyelem életbeléptetését, — a legnagyobb vakmerőség. Az egyházfegyelem szükséges volta, nélkülözhetetlensége olyan kellék, olyan igazság ma is, mint a kétszerkettő igazsága. Jó képet csinálni minden bűnhöz, becézgetni minden gyengeséget, gyarlóságot, szó nélkül elhallgatni minden égbekiáltó igazságtalanságot, olyan forma eljárás, mint mikor a kertész állatkímélés címén békét hagy a hernyónak, a pondrónak. S növénykímélés címén békét hagy a dudvának, a gaznak, a csalánnak. Aztán észre sem veszi, amikor pusztulásnak indul a sok nemes gyümölcsfa, virág s egyéb nemes plánták.

Oh én értem a dollár mostani, magas értékét. Értem a mi arany- és papirkoronás valutánkat. Értem a amerikaiak jólétét és értem a mi szegénységünket.

Hiszen annyira érthető, világos tényállás ez, hogy bátran kimondhatjuk, hogy csonka hazánk remélhető boldogsága, régi nagyságának, épségének problémája jórészt összeüszög az egyházfegyelem kérdésének megvalósításával.

Fegyelmezett katonaság nélkül nem lehet csatát nyerni. Mi sem tudjuk az evangéliom világosságát teljes fényvel ragyogtatni, ha nincsen nekünk fegyelmezett táborunk, hadseregünk, ha nincsenek buzgó, áldozatkész híveink, egyháztagjaink. Ha mi mindig csak a prófétákat kövezzük meg, aminthogy ez a szomorú tény világlik ki az ótestamentumból, sőt az újtestamentomban, Krisztus életéből is; — ha mi mindig csak a papokat, tanárokat, tanítókat tesszük mindenért felelősökké, ama nagyhirű „demokratizmusnak és autonomiának” miatta, akkor ne számítsunk mi itten boldogabb jövőre. Akkor egészen jogosan tulajdoníthatják el tőlünk a jövő idők pálmáját, azon felekezettek, egyházak, amelyek mégis annyira-amennyire, bizonyos fegyelem alatt tartják nemcsak az egyházi előljárókat, hanem az egyház egyes híveit is.

Szóval: nincs itt mit várakozni. Nincs jogunk a korszellemmel mentegetődni.

S ha van valami sürgős kérnivalónk a mi szeretve tisztelt törvényhozóinkhoz, zsinati atyáinkhoz, az ma már, elsősorban is ennyiből áll: Paragrafusokat kérünk nemcsak az egyházi előljárókra, papokra, tanárookra, tanítókra vonatkozólag, hanem a hűtelen, templomot kerülő egyháztagokkal szemben is.

Baráth Imre.

Az egyházi adózás kérdéséhez.

Úgy gondolom, nem végzek haszontalan munkát, amikor rámutatok arra, hogy az egyházi adózásra vonatkozó III. t.-c. egyes szakaszainak gyakorlati keresztülvételénél egy kis baj, illetve zavar van. Az egyházközségek jó része igazságtalannak tartván a behivatalnoki régi díjlevelek elavult rendszerét, mely sok esetben egy, esetleg csak két osztályba sorozta teherviselés szempontjából az adófizető híveket, kénytelen volt a változó viszonyok és korszellem hatása alatt új alapokra fektetni az adózási rendszert s a behivatalnoki járandóságok fedezését is a szorosán vett egyházi adózás keretébe illesztette be. Vagyis az egyházközség összes felmerülő szükségleteit a III. t.-c. 13. §-ában követhető eljárás szerint gondolta fedezendőnek.

Ez eddig rendben van. Ezzel a jogával minden egyházközség élhet. (8. és 20. §.) De mi történik akkor, ha a behivatalnokok járandóságát is magában foglaló egyházi szükségletet a 13. §. alapján kivethető személyi és vagyonadó nem fedezi? Aminthogy a kisebb és középszerű egyházközségekben sehohsem fedezi. A legtöbb egyházközség kénytelen ezért az 1. §. b) pontja alapján — osztályba sorozással — rendkívüli adót is kivetni.

Teljes tisztelettel kérdézem a következőket:

1. A rendes egyházi adó fogalma alá tartoznak-e a behivatalnoki járandóságok, mint „a helybeli egyház és iskola rendes szükségletei?” (1. §. a.)

2. Ha igen: kivethető-e az mégis osztályba sorozás alapján, rendkívüli adóban, különös tekintettel arra, hogy a rendkívüli adó elsősorban építkezési szükségletekre vonatkozik? (16. §.)

3. Hogyan módosul ez a kivétel akkor, ha a rendkívüli adóban építkezési szükségletek is bennfoglaltatnak, melynek fedezésére a külbirtokosok is kötelesek? (18. §.)

4. Ha a behivatalnokok járandóságát is magában foglaló rendes egyházi szükséglet nem vonható a rendkívüli adó fogalma alá, miképpen fedezhető a III. t.-c.-ben lefektetett rendes egyházi adózás keretén belül? Vagy nincs más megoldás, mint függetleníteni a személyi szükségleteket a dologi szükségletektől s a behivatalnoki járandóságokat ugyancsak progresszív jellegű, de más alapokra fektetett adózási rendszer alapján fedezni?

*

Megvallom, ezek nemcsak az én kérdéseim. Ide világosság kell, mert ahány gyülekezet, annyi féle módon magyarázzák és alkalmazzák a III. t.-c. adózási rendszerét s az egyházmegyei gyűlések tengelyét — soha jobban, mint most — a díjlevél ügyek és adópanaszok képezik. Gyűlésről-gyűlésre

tanúja vagyok annak a nagy bizonytalanságnak, mely fenti kérdésben csak elvi ellentételekre ad alkalmat s megnyugtató álláspontra még nem jutott. Ezekről a kérdésektől pedig — konkrét esetek bizonyítják — egyházak belső békéje függ. Egyetemes érdek. Hála illesse azt, ki világosságot gyújt a sötétségben . . .

Celemen Gyula,
egyházmegyei jegyző.

*

Erre a kiválóan nagyfontosságú és sok helyen felmerülő kérdésre sietek véleményemet elmondani.

Rendes adóval kell fedezni az egyházközségnek mindazokat a szükségleteit, amelyek a rendes költségvetés keretébe tartoznak. III. t.-c. 7. §. Már pedig a rendes költségvetésbe kell felvenni az állandó és így az egyházközségek által évenként feltelesen teljesítendő kiadásokat, tehát a III. t.-c. 4. §. 2. a) pontja értelmében a díjlevelekben megállapított fizetéseket.

Ha az egyházközség rendes bevételei — ideértve a fennálló adókulcs alapján kivetett rendes adókat — a rendes szükségleteket — tehát ideértve a díjlevelek alapján járó fizetéseket — nem fedezik, azok fedezésére akkor sem rendkívüli adóhoz kell folyamodni, hanem az adókulcsot kell megváltoztatni. Ezt nemcsak az egyházközség a maga elhatározásából teheti meg, természetesen a felettes egyházi hatóság jóváhagyásával, hanem az egyházmegyei közgyűlés is kezdeményezheti. — III. t.-c. 11. §. Ebben az esetben az egyházi hivatalnokok díjlevelei is megváltoztatandók, amennyiben az adókulcs megváltoztatása azt szükségessé teszi.

A kétségeket a III. t.-c. 13. §-ának nem szerencsés fogalmazása okozza. Ez a §. ugyan csupán az adócsökkentési segélyt igénybe vevő egyházközségekre vonatkozik, de hiszen éppen ezek azok, amelyeknél az anyagi nehézségek leginkább előfordulnak. A fogalmazás nem szerencsés volta ugyanis abban áll, hogy a szövegben pontok után pontosvesszővel van elválasztva olyan alternatív rendelkezés, amely valójában másodlagos főszabály, de a helytelen írásjel alkalmazása miatt úgy tűnik ki, mintha csak az első főszabály egyik rendelkezéséhez csatlakoznék.

Ezt a §-ot helyesen így kell olvasni, mert ezt mondta vele — csak hibás írásbafoglalással — a törvényhozó:

Minden egyházközség, mely a segélyt igénybe venni kívánja, tartozik *vagy* a következő adókulcsot életbeléptetni; — *vagy* pedig tartozik az egyházmegye által jóváhagyott költségvetéssel és az egyházi adó egyénekenkénti kivetésével igazolni, hogy híveire más, de a szegényebb sorsú hívekre az ezen törvényszakasz a) és b) pontjaiban megállapított adókulcsnál nem terhebb adókulcs alapján legalább akkora egyházi adót vetett ki, amely . . . megfelel az egyház híveire a fenti adókulcs szerint kivetett személyi és vagyoni egyházi adó együttes általános összegének.

Mi következik most már ebből? Először is az, hogy a 13. §. első felének a) és b) pontjaiban megjelölt adókulcs az adócsökkentési segélyt igénybevevő egyházközségekre nézve sem imperatívus van megállapítva. Akinek ebben a tekintetben kétségei volnának, olvassa el az 1904—7-i zsinat ezen ügyre

vonatkozó tárgyalásairól szóló naplót s meg fogja látni, hogy a törvényhozó igenis nem akarta a törvénybe iktatott adókulcsot az adócsökkentési segélyes egyházakra sem kizárólagossá tenni. Csak minimálisra. *Legalább*. Ezen van a hangsúly. Amelyik egyházközség legalább ilyen mértékkel nem adóztatja meg magát, az nem tarthat számot adócsökkentési segélyre. De ennél terhebb adókulcsot szabad alkalmazni, akár ezen percentuális rendszerben, akár más rendszerrel, nevezetesen osztályba sorozással. Csupán egy korlát van. Az ugyanis, hogy a *szegényebb sorsú* hívekre a törvénybe iktatottnál terhebb adót kivetni nem szabad. Kik ezek a szegényebb sorsú hívek? Azt az eset körülményei szerint az illetékesek, nevezetesen maga az egyházközség és a felettes hatóságok bírálják el.

Minden kétségen felülinek tartom például azt, hogy ha az állami adót nem fizető egyháztagok egyházi adója — ezek a nyilvánvalóan szegényebb sorsúak — nem haladja meg a törvényben írt két koronát, vagyis a mostani pénzben a 29,000 koronát, akkor a többiekre vethető például magasabb személyi adó mellett 10 %-nál magasabb vagyoni adó, — vagy, ha ez a rendszer igazságtalannak látszik, — amint sok helyen annak fog látszani — osztályba sorozás útján olyan adó, amelynek összege az egyes esetekben — kivéve persze a legszegényebbeket — több, mint a törvényben írt személyi adó és a 10 %-os vagyoni adó együttes összege volna.

Ezt egyébiránt számos egyházközségünkben eddig is így gyakorolták, minden nehézség és minden fennakadás nélkül.

A rendes szükségleteket a rendes adóból kell fedezni s ha a rendes adó így olyan magasra rug, hogy az egyházközség tagjai nem bírhatják: akkor nincs más mód, mint lemondani az egyházközségi létről.

Rendes szükségletet rendkívüli bevételből fedezni: önámítás. Különben is, ami rendes adónak bírhatatlan, az bírhatatlan akkor is, ha rendkívülinek nevezik, de valósággal minden évben előjön.

Ezzel természetesen elesik az ú. n. külbirtokosokra vonatkozó kérdés is, akiknek a rendes adóban való mikénti részesedésére a III. t.-c. 10. §. világos rendelkezést tartalmaz.

K. B.

Magunk között.

Egyik budapesti újság érdekes cikkeket közölt a múlt hét folyamán Debrecen városról, a Hortobágy mellett fejlődő új metropoliszról. — Amilyen ellenséges hangok hallatszottak a sajtóból, a parlamentből és nem egyszer a kormány köréből is az utóbbi esztendőkből, akárcsak a Róma minden mozdulata alkalmából, éppen olyan jól esett olvasni ezt a kétségtelen jó akarrattal írott cikksorozatot. Annál inkább, mert az író, aki nyilván futtában járt Debrecenben, ha itt-ott inkább csak a benyomás és hangulat hatása alatt ítélt is, egészben véve alaposan tájékozottnak mutatkozik. Egyben azonban na-

gyon téved. Azt a valóban rendkívüli arányú fejlődést, amelyet most Debrecenben tapasztalni lehet, annak tulajdonítja, hogy itt az emberek szeretik és megértik egymást. Így magunk közt valljuk be, hogy ez az állítás hibás meglátáson alapszik. A cikk írója csak a városi közgyűlést vette szemügyre, ahol valóban nagy az egyetértés és az esetek legnagyobb részében ellenzés nélkül, máskor is sokszoros nagy többséggel áll a törvényhatóság a vezetői háta megé. De nem vette szemügyre a sajtót, amely mind a két szárnyon nagy harci kedvvel s ballfelől különösen szilaj lendülettel támadja a város vezetőségét, kivált a polgármestert. Néha pedig ez a hadakozás becsap a közgyűlési terembe is. Ha uszodát épített: miért nem csinál népfürdőt. Ha bérházat tervez: miért nem épít kislakásokat. Ha kislakások is épülnek: miért bérházba, miért nem kertbe építi. Ha az utcát kertté varázsolják: miért nem a telepeket rendezi inkább. Ha aszfalt burkolatot raknak a Péterfián: miért nem a Pásti-utcát kövezik. Ha a vízvezetéket bővítik: mit ér, ha a külsőségeken nincs víz. Ha a városi nyomdát fejlesztik: előbbre való volna a világítási vállalat. Amikor a közvilágításról van szó: borzalom, hogy a tanácsokon emberek élnek petróleumlámpa mellett és mi a Nagytemplom előtt éjjel is nappali fényben gyönyörködünk. És így tovább. Hiszen azért valami nagy veszedelem nincs a dologból és — oh majd mit mondtam — a város halad.

A debreceni polgármester nem éppen azért érdekel bennünket, mert Debrecennek a polgármestere, bár annál a szoros kapcsolatnál fogva, mely egyházkerületünk és kollégiumunk meg a város között fennáll, azért is. Hanem még inkább azért, mert egyházkerületünknek egyik buzgó munkásságú világi tanácsbírája. Egyébként közismerten kemény ember. Némelyek egyenest ridegnek gondolják, mert nem szokott az érzéseivel hivalkodni. Erélyesen, határozottan szokott beszélni és cselekedni, mint aki tisztában van a magacéljaival. Arca a megfontoltságnál és kemény elszántságnál egyebet alig árul el. Ezt olvastuk le róla akkor is, mikor Debrecen város polgármesterének nagydíszű székét elfoglalta. Ellenben láttuk akkor is, amikor egyházkerületi tanácsbíróvá felelködött. Az arca akkor is szilárd, a hangja akkor is reszketés nélküli volt. De az arcán szép csendesen perregtek a könyvek a nagy meghatottságtól. Az, hogy az egyházában beállították a munkába, jobban belemarkolt a szívébe, mint a külső világban elért dísz és polgártársai legszebb bizalma. Én ezekre a könyvekre gondolva érzem első renden lelki testvéremnek. Azért így magunk közt bevallom azt is, hogy mint református atyámfiát, igyekezném támogatni a munkájában még akkor is, ha kevesebb jó eredményt látnék a munkája nyomán.

Nálunk reformátusoknál azonban nem szokott ilyen szempont irányadó lenni. Hiába tapasztaljuk más hitűeknél nagyon is gyakran és nagyon is nyomatékosan. Aki akarta megfigyelhette, hogy a legutóbbi nagy városi vita alkalomával a tanácsi javaslat ellen szavazó huszonhat városatya közül éppen a fele volt református. A másik fele más vallású volt. Pedig a közgyűlés tagjai összeségének legfeljebb egy ötöde más vallású. A javaslat ellen szónoklók megmajdnem mind — hét közül hatan — más vallásúak voltak. Aki akarna, tanulhatna az ilyen jelenségekből is valamit.

Különfélék

Javítják a Nagytemplomot. A híres nevezetes debreceni Nagytemplomot, amelyre minden magyar kálvinista bizonyos megilletődéssel gondol, bizony nagyon megviselte az idők járása. A nehéz viszonyok miatt hosszú idő óta nem tartozták ki. Most aztán a presbiterium elhatározta a teljes külső renbehozatalt, a küszöbötől a torony tetejéig. Az óriási munka természetesen nagy summa pénzt is kíván, — majd hatszáz millió koronát fog elemészteni. De az Isten dicsőségére semmi áldozat sem lehet nagy. Az pedig, ha a gyönyörű Nagytemplom nem bomladozó vakolattal, hanem vonalai szépségéhez illő díszben, tisztán, rendbe hozva fog végig tekinteni Debrecen városnak az utóbbi hónapokban mintegy varázsütésre bámulatatosan megszüpült térségén és főutcáján, annak a bizonyossága lesz, hogy a debreceniek eleikhez hiven áldják és magasztalják az Urat, akinek jóvoltából maradtak meg viharos idők közt nyelven, érzésben, vallásban egyaránt szinig magyarok.

A beregi református egyházmege július hó 27-én rendkívüli közgyűlést tartott, melynek egyetlen tárgya a lelkészi díjlevelek revíziója volt. Gulácsy István ny. alispán, egyházmegei gondnok önként vállalkozott arra az emberi erőt meghaladó feladatra, hogy rendet teremtsen a díjlevelek kérdésében s ezzel kivegye a méregfogát igen sok viszálykodásnak. Az egyházközségek minden idevonatkozó adatát felölelő tanulmány csak megerősítette és fokozta azt a meggyőződést, hogy a régi, elavult díjlevelek sem szövegezés, sem adó-teher megosztás tekintetében nem alkalmasok arra, hogy minden félreértést és minden kellemetlenséget kizáró alapokmányoknak tekintessenek. Elodázhatatlan szükségé vált a díjlevelek korszerű átalakítása, hogy minden kétség kizárásával megállapítható legyen: mennyit és hogyan kötelesek fizetni a hívek? A gyűlés végleges döntést e kérdésben még nem hozott, csupán az alapelveket fektette le s azoknak előre bocsátásával bizottságot küldött ki a munkát — esetenként való — gyakorlati megvalósítására. Megtörtént az első, határozott s jól megfontolt lépés. Ha a vállalkozás eléri a kitűzött célt: korszakos jelentőségű lesz. És ebben semmi kétség; garancia erre Gulácsy István meglepő

munkabírása, megfontolt bölcsessége és erős, kormányozó keze. Az a Gulácsy István, ki szavakban ki nem fejezhető értéket jelent az egyházmegye életében s akinek vállalkozása azt bizonyítja, hogy jobban ismeri és védi a lelkészek érdekeit — állásuk méltóságát, mint igen sok esetben — önmaguk. Istennek áldása legyen életén s munkáján. (K. Gy.)

2000 leu pénzbüntetésre ítelték Borbély Sándor szilágyújlaki református lelképásziort azért, mert a kémeri harangszentelés alkalmával állítólag igazgató tendenciájú kitejézéseket használt.

Teljes ellátást nyer jövő tanévre 2—3 leánytanuló nyugalmazott tanítónál Debrecen, Kut-utca 50. szám.

Régi harangját megvételre ajánlja a győrtelki — Szatmárm. — református egyház. A harang 140—150 kg. súlyú, dis hangu, tisztán, szépen szóló, fakoronájú. Érdeklődők forduljanak a lelkészi hivatalhoz.

A nem állami tanárok és tanítók egyesített országos nyugdíjintézetének ügyében a vallás- és közokt. minisztériumban július 14-én Greszler miniszteri tanácsos elnöklésével a tanáregyesületek elnökségeinek részvétele mellett értekezlet tartatott, melyen a református tanárságot a református tanáregyesület elnöke: Dóczi Imre képviselte. Az értekezlet főtárgya annak a módzatnak a megállapítása volt, hogy mi módon jelöltessék és nevezessék ki a nyugdíjintézet ügyeit intéző bizottságba a tanárság képviselője. S mivel az összes református, evangélikus, róm. kath. és községi tanintézetek részéről csak egyetlen tanári képviselő kinevezéséről lehetett szó, többféle tervezet után is az a megállapodás szűrődött le, hogy az országos középiskolai tanáregyesület igazgatósága (mivel ez egyesület minden kategóriájú tanintézet tanárságát egyesíti kebelében) a testvér-tanáregyesületekkel egyetértőleg hozzon három tanárt javaslatba a különböző iskolák számarányának megfelelő sorrendben s e hármas jelölés alapján nevezze ki a tanári képviselőt a vallás- és közokt. miniszter öt évi időtartamra. Meglepő volt az elnöklő miniszteri tanácsosnak az a nyilatkozata, hogy a kecskeméti árvaházba, mely az 1924. évi XXVII. t.-c. által a nem állami tanárok és tanítók nyugdíjintézetének kötelékébe csatoltatott s amely intézet mintaszerűen berendezve, a teljesen árva, szülőtlén tanári és tanítói gyermekeket nagykorúságukig egészen ingyen nevelteti, — idáig egyetlen tanári árva gyermek sem jelentkezett felvételre. Énektanárainknak a nyugdíjintézetbe való fölvétele talán dűlőre jut valahára. Legalább a közokt. minisztériumnak úgy középiskolai, mint nyugdíjügyi ügyosztályának ajánlata alapján maga a közokt. miniszter úr hathatós pártolással tette át a kérdést a pénzügyminiszterhez hozzájárulás végett. Bár nem tartozott az értekezlet tárgyai közé, ref. tanáregyesületünk elnöke kérdést intézett az elnöklő miniszteri tanácsoshoz a nyugdíjilletékeknek az egyet. konvent által is fölterjesztésben sürgetett leszállítása iránt, de a nyert felvilá-

gosítás szerint az ország jelenlegi pénzügyi viszonyai között ezidőszerint erről szó sem lehet. Épily szomorú kilátások vannak a felekezeti tanárság fizetésének állami kiegészítése dolgában is. Tavaly ilyenkor csak egy évre történt megállapodás a fenntartó testületek iskolai terheinek tárgyában s most új intézkedésre volna szükség. És a pénzügyminisztérium ismét 4 százalékkal akarja emelni az iskolafenntartók hozzájárulását, ami ellen maga a közokt. minisztérium vette föl a felekezeti iskola védelmét, hogy meg ne bénítsa nemzeti kulturánk fejlődését.

Szülők figyelmébe. A debreceni református kollégium tanítóképző-intézetének I. osztályába való felvételre olyan tömegesen jelentkeztek tanulók, hogy a jelentkezőknek alig fele lesz fölvehető. Most, az előjegyzések lezárása után, megállapítható, hogy az I. osztály 35 helyére 75 jelentkező kérvénye vár elintézésre, noha az előjegyzésből eleve ki voltak zárva azok a tanulók, kiknek a közép fokú iskolák IV. osztályáról legalább elég-séges fokozatú bizonyítványuk nincsen. A tanári kar augusztus hó első napjaiban határoz a felvételek ügyében s így az intézet igazgatósága hivatalosan felhívja az érdekelt helybeli szülőket, hogy augusztus 6-tól kezdve az igazgatóság helyiségében jelenjenek meg a felvételi határozat tudomásul vételére. A vidéki szülők aug. 10—15. napjain hivatalos értesítést kapnak arról, hogy gyermekük felvehető volt-e vagy sem. A református tanítóképzés színvonalának emelkedése szempontjából is igen öröndetes tény, hogy ámbár a tanítóképzői évfolyamok felemelésével a tanítói oklevél megszerzése lényegesen megnehezült, mégis a közép fokú iskolák jobb növendékei ilyen nagy számmal óhajtanak a tanítói pályára lépni, nevezetesen az I. osztályba való felvételre előjegyzett tanulók közül 9 növendék jeles és 20 növendék igen jó eredménnyel végezte eddigi tanulmányait. Debrecen, 1925 július 31. Dr. Bartha Károly sk., h. igazgató.

Előfizetési felhívás. A gömöri református lelkészértekezlet néhai Réz László volt rozsnói református lelkésznek, a szlovenszkói tiszánineni egyházkerület nagyérdemű — s az egyházi irodalomban is ismert nevű — volt főjegyzőjének hátrahagyott ünnepi, alkalmi és temetési egyházi beszédeit szándékszik kiadni. A beszédeket, melyeket még a szerző rendezett sajtó alá, az értekezlet egy háromtagú bizottsággal megbíráltatás iró dalmi értékeknek és gyakorlatilag használhatóknak minősítette, mint homletikailag kifogástalan, tartalmilag magvas és gonddal felépített alkotásokat, melyek egyházi irodalmunknak is nyereségei lennének, főként a temetési beszédek, melyek a tartalom változatosságánál fogva is nagy segítségére lehetnek úgy a falusi, mint a városi lelkésznek az előkészületeknél. A mű magában foglal 19 ünnepi és alkalmi s 19 temetési beszédet. (Ez utóbbiak ugyanannyi elő-, utó- és záróimádsággal.) A könyv körülbeül 30—32 nyomtatott ivre fog terjedni s előfizetési ára 40 Kc. lesz. A mű azonban csak abban az esetben fog nyomás alá kerülni, ha kellő számú előfizető jelentkezik 1925 október 1-ig. A megrendeléseket ez időig a balogiványi-i református lelkészi hivatalhoz (p. Rimaszécs—Siac, z XVIII. Szlovenszkó) kérjük kül-

deni. Zajdó László, Csabay Pál, Veress Károly, a kiadással megbízott lelkészek.

A **nagyari református egyház** szép ünnepély keretében avatta fel új harangját. Nagy Barnabás helybeli lelkész megnyitó beszéde után Szabó János kocsordi lelkész áldotta meg a templom előtt az új harangot; utána a gyülekezet hú patrónusa, Ferenczy Sándor, további munkálkodásra hívta fel a gyülekezet tagjait. Innen a templomba vonult be a nagyszámú hallgatóság, ahol Szalay Pál szatmáresekei lelkész imaja után Fekete Lajos tizsakóródi lelkész könnyekig megható beszédben jelölte meg a hívek számára az új élet útait. Este a fiatalság az „Ördög mátkája” c. népszínművet adta elő, melyben tanújelét adta fejelemzettségének és szellemi felkészültségének.

Értesítés a Diákotthonról. Tisztelettel értesítem a nagyiszteletű lelkész és tekintetes tanító urakat és általuk az érdekelt szülőket, hogy szeptember hó 1-re berendezendő Diákotthonomba a jelentkezések annyira előrehaladtak, hogy már csak néhány tanulót tudok fölvenni. Aki tehát gyermeküket nálam akarják elhelyezni, kívánatos, hogy e szándékukat velem mielőbb közöljék. Az ellátás díja tanítással együtt egész évre 20 q búza, 150 kg.-os zsírsertés, 5 kg. szappan és 200 darab tojás. A búza, szappan és tojás 2 részletben: szeptember és február hó 1-5. napjain fizetendő, a sertés pedig december hóban esedékes. E mérsékelt díjjal, mellyel a gyermekekre fordítandó gond és tanításukkal járó fáradtság megközelítőleg sem lesz megfizetve, lehetővé akarom tenni, hogy kevésbé módos szülők is elhelyezhessék Diákotthonomban gyermekeiket, hogy bizalmuk és elismerésük kérdemléseivel egy nagyobb szabású, mint a nevelőintézet alapjait megvetessem. Megkeresések címemre Debrecenbe, a Kollégiumba, augusztus 20-ig pedig Vásárosnaményba, a református lelkészi hivatalhoz is küldhetők. Kiváló tisztelettel dr. Varga Jenő, okl. lelkész, tanítóképző-intézeti tanár.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. J. L., Győrtelek. A Szent István-nap kérdésére vonatkozó levelet útra kész állapotban kaptam s így arra válaszolni ebben a számban már nem volt időm. Legközelebbi számunkban azonban erről a nagyon is közérdekű kérdéstről részletesen szólni fogok. Mindenfelé tapasztaljuk ugyanis, hogy e tekintetben helytelen túlhajtások vannak. Azért nagyon jó erről egy kicsit beszélgetni.

Hivatalos Értesítés

A tiszántuli református egyházkerület püspökétől

1757—1925. szám.

Körlevél.

Nagyiszteletű Esperes Úr!

Alábbi felhívásomat kérem a felszentelésre kötelezett lelkész urakkal közölni:

„Felhívom az E. T. I. t.-c. 137. és 138. §-aiban megnevezett azon rendes, misszói, katonai, továbbá letartóztatási és javítóintézeteknél, általában: állami, alapítványi, törvényhatósági vagy községi közintézeteknél működő lelkészeket, állandó vallástani lelkészeket, végül theologiai (lelkész-képzőintézeti)-lelkészjellegű középiskolai rendes tanárokat, kik lelkézszenntelésen még nem voltak,

hogy az E. T. I. t.-c. 138. §-ában foglalt köteleességük szerint — illetékes esperesük útján — ez évi szeptember hó 1-ig nálam írásban jelentkezzenek.

A szeptember hó 1-től a szentelés később közlendő napjáig megválasztottak, választásuk jogerőre emelkedése után azonnal jelentkezni kötelesek.

A továbbiakról egy későbbben adandó körlevél útján fogok tájékoztatást nyújtani.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1925 augusztus 5.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1737—1925. szám.

Körlevél.

Nagyiszteletű Esperes Úr!

A m. kir. Hadtörténelmi Levéltár, amely Kormányzó úr őfőméltósága arcképének sokszorosítására egyedül jogosított, a kép kizárólagos terjesztésével a Strelisky Fiók Múterem Budapest, IV. Keckeméti-út 19. sz. alatti céget bízta meg.

A kép ára 50×60 cm. nagyságú mélynyomattal 230,000 K.

Mivel az Államfő személyének népszerűsítése hazafias köteletség és az iránta való tiszteletnek külső kifejezése a tekintélyek tiszteletének megerősítését is szolgálja, arra kérem Nagyiszteletedet, méltóztassék odahajni, hogy a fent említett kép, a felekkel való érintkezésre szolgáló egyházi hivatalok és az egyház vezetése alatt álló iskolák tantermei számára beszereztessek.

Bármely egyház a beszerzést illetőleg fent közölt céggel lépjen közvetlen érintkezésbe.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1925 augusztus 1.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1705—1925. szám.

Körlevél.

Nagyiszteletű Esperes Úr!

A lelkészi kongrua (kongruasegély) és családi pótlék szempontjából az 1925. évi 8000. VKM. sz. körrendelettel (megjelent a Debreceni Protestáns Lapban 1925. évi február 14-én 7. számban) elrendelt s minden év június és december havában a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz közvetlenül eszkozlendő igazolásnak a kongruában vagy családi pótlékban részesülő lelkészek és a családi pótlékban részesülő segédlelkészek egyrésze mind-ezideig nem tett eleget. A VKM. 58,000—1925. II. sz. rendelet szerint, akik igazolási kötelezettségüknek f. évi július 30-ig eleget nem tettek, azoknak járandósága a f. évi szeptember hóra már nem utaltatnak ki, s mindaddig visszatartatnak, míg jelentésbeli kötelezettségüknek eleget nem tesznek.

A jövőben követendő eljárást illetőleg méltóztassék a kongruában, cs. pótlékban részesülőket nyomatékosan figyelmeztetni arra, hogy a jövőben:

1. az 1925. évi 8000. VKM. rendelet alapján évenként kétszer és pedig minden év június és december havában eszkozlendő igazolási kötelezettségüknek

külön rendelet bevarása nélkül saját érdekükben feltétlenül tegyenek eleget, mert az igazolást elmulasztó lelkészek hivatalból oiybbá fognak tekinteni, mint akik járandóságai további folyósítását nem kívánják s ennél fogva járandóságai utalványozása mindaddig fog szüneteltetni, míg az illetők ezen igazolási kötelezettségüknek eleget nem tesznek;

2. a családi pótlék igazolásánál a helyhatósági bizonyítványban minden egyes családi pótlékban részesített családtag névszerint megnevezendő. Ha tehát a lelkésznek valamelyik, családi pótlékban szintén részesülő családtagja után családi pótlékra vonatkozó igénye már megszűnt volna, így a bizonyítványba az ily családtag is felveendő, de az ily családtag után nem az igény fennállása, hanem az igény megszűnésének oka és időpontja igazolandó.

3. Az igazolás szempontjából csak oly bizonyítványok vétetnek figyelembe, melyek az előirt hónapok folyamán állíttatnak ki és még ugyanazon hónap folyamán terjesztetnek fel közvetlenül a vallás- és közoktatásügyi miniszterium II. ügyosztályához, miért is az előirt hónapnál korábbi keltezéssel kiállított bizonyítványok az igazolás céljaira nem fogadtatnak el.

Atyafiságos szeretettel
Debrecen, 1925 július 28.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1628—1925.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Az érdekeltekkel leendő közlés kérésével tudatom az egyetemes konvent 239—1925. szám alatt hozott határozatából a következőket:

„Egyetemes konvent kimondja, hogy mindazok a rendes lelkészek, kik szolgálatképtelenség címén támasztanak káplántartási igényt, szolgálatképtelenségüket közhatósági orvosi bizonyítvány alapján esperesük és püspökük útján újlag kötelesek kérelmezni, kivéve, ha szolgálatképtelenségüket a konventi elnökség 1924 július 1. napja után állapította meg”.

Atyafiságos szeretettel
Debrecen, 1925 július 30.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A szentendrei református polgári iskolával kapcsolatos fiúinternátusba és a külön épületben levő leányinternátusba polgári iskolai tanulók havi két métermázsos buzaár fizetése mellett felvétetnek. Prospektust küld az igazgatóság.
1—4

Pályázat

a szatmári református egyházmegyébe kebelezt szatmárköri lelkészi állomásra. Javadalom: 1. 400 korona készpénz; 2. 50 köböl megrostált, tiszta búza; 3. 50,384 □-öl föld használata; 4. 12 öl puha tűzifa beszállítva; 5. szántásváltás 160 korona; 6. 8 darab ugar és tarló legelő. 7. Stóla az egyházkerületi szabványok szerint. A földek mindennemű adóját az egyház fizeti. A megválasztott a szatmári

református egyházmegyei lelkészek gyámintézetének tagja és az egyházmegyei szabályrendeleteknek tartozik magát alávetni. Beruházási igény nincs bejelentve. Pályázati határidő: augusztus 31. déli 12 óra. Az állás i. évi november hó 1-én elfogalándó.

A II. t.-c. 16. §-a szerint felszerelt pályázatok a fentirt határidőig Sipos József espereshez nyújthatók be. (Túristvándi, Szatmár m.)

Debrecen, 1925 július 30.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat segédlelkészi állásra.

Fizetés f. évben havi 75, január 1-től havi 100 aranykorona lakás, fűtés, villanyvilágítás, lelkésztől díjtalan reggeli. Községtől vallásitanításéri évi 10 mázsa búza, mely valószínűleg emeltetni fog. Végzett funkcióknál a felülfizetés. Magántanulóktól vizsgadíj. Pályázati határidő augusztus 20. Állás azonnal elfogalándó.

Püspökladány, 1925 augusztus 5.

Kállay Sándor,
református lelkész.

Debreczeni István
órásmeister Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speciális órák javítása
Mindennemű órákraktára

Szlezák László

harang-ércöntöde, harang-
felszerelés- és haranglábggyár

Budapest VI., Frangepán-u. 77.

(Saját házában.)

A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ÓRHÁZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal

TELEFON: 139—62.

Az 1900. évi párizsi világ, 1921. és 1923. évi vas- és gépipari kiállításán aranyéremmel kitüntetve. — Számos egyházi üzemelővel.

FITTLERSÁNDOR

orgona és harmónium gyára
Pesterzsébet, Határ-ut 20.

Készít:

Új Orgonákat,
Orgonasípokát,
iskolai és templomi
Harmóniumokat.

Javítások gyorsan, szak-
szerűen mérsékelt áráért
Árjegyzék és költségvétés díjtalan

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

TELEFON: 113-44. SZÁM.

LOPOS GYULA iskolapadok

athletikai sportcikkek,
iskolai bútorok,

tornaszerek

gyára

BUDAPEST, III., BÉCSI-ÚT 85.

Árjegyzéket és költségvetést
felszólításra küldök. VAVAVA

2-20

TEMPLOMHARANGOKAT

és összhangzó harangozatokat
a legfinomabb harangfémötvözet-
ből, tiszta esengésű, előre meg-
állapított szavatolt harangokkal

tíz évi jótállás mellett

harangszerelvényeket, forgatható
vaskoronával, harangállványokat
hengerelt vasból, szabadonálló va-
lamint fekvő elrendezéssel gyárt

WALSER FERENCZ

tűzoltási szerek és szivattyúk
gyára, harang- és fémöntőde

Budapesti VI, Lomb-utca 34-36.

Villamos megálló: Váci-ut, Láng-gyár.

Telefon 95-50.

Telefon 95-50.

Debrecen szab. kir. város
és a Tiszántúli református egyházkerület

„Méliusz“

könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala, zenemű-
papír- és írószerkereskedése

Debrecen, Ferenc József-út 26.

Értesítés

a zsoldtárok és kiadványok augusztusi
áraitól.1925 augusztus hóra a zsoldtár árak a
következők:

32° legkisebb zsoldtár

papirkötésben	K	31,600
félvászon kötésben	K	37,300
egészvászon kötésben	K	41,700

16° iskolai kiadású zsoldtár

papirkötésben	K	42,800
félvászon kötésben	K	47,500
egészvászon kötésben	K	59,800

8° oktáv alakú zsoldtár

papirkötésben	K	58,600
félvászon kötésben	K	64,300
egészvászon kötésben	K	74,500

4° quartalak, nagybetűs zsoldtár

papirkötésben	K	112,800
félvászon kötésben	K	119,300
egészvászon kötésben	K	144,200

Ajánljuk ezenkívül díszkötésű zsoldtárainkat
a következő minőségekben, alakban és árakban:

II. kiadás, prózába szedve 16° alaku

díszvászon, kehely és préselés-sel	K	160,000
díszvászon, párnázott, vörös- metszés, tokban	K	180,000
díszbőr, párnázott, aranymet- szés, tokban	K	280,000

32° alaku zsoldtárok

Hajlítható díszvászon kötés (Kötés alatt)	—	—
Párnázott díszv. kötés, valódi aranymetszéssel	K	160,000
Celluloid-c-ontkötés, val. arany- metszéssel (Kötés alatt)	—	—
Valódi bőrköt., párnázott, valódi aranymetszéssel	K	240,000
Valódi antilopbőr, különböző színekben	K	240,000
Valódi bőrk., különböző színek- ben, aranymetszéssel, párná- zott bőrtokban, hordozó szíjjal	K	400,000

A közeli iskola év előtt ajánljuk dusan
felszerelt tankönyv, írószer, iskolai segéd-
eszközöket tartalmazó raktárainkat.

„Méliusz“ könyvkereskedés

Debrecen,
Ferenc József-ut 26.